

Türk Dünyası 2040 Vizyonu

Dünya çapındaki hızlı değişimleri ve onların üzerimizdeki etkilerini tanımak ve ele almak için stratejik bir vizyon gerektiren bir çağda yaşamaktayız. Devletlerimizi, toplumlarımızı ve kurumlarımızı ortaya çıkan gerçeklere adapte etmemiz gerekmektedir. COVID-19 salgını, refahımız, kalkınmamız ve güvenliğimiz ile ilgili olarak var olan yüksek düzeyde karşılıklı bağımlılığı ve bunların kesişen boyutları olduğunu, görmezden gelemeyeceğimiz bir gerçeği bir kez daha hatırlatmıştır. Aynı şekilde, ekolojik gelişmeler de dahil olmak üzere ortaya çıkan zorluklar karşısında refahımızın bağlantılılığı acilen ve akılcıca yönetilmelidir. Bu nedenle, politik, ekonomik ve kültürel alanlardaki bir yelpazede hazırlık, dayanıklılık, uyum ve dönüşüm kapasitesi, daha fazla dikkat gerektiren anahtar kavramlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca, geçmişten alınan derslere rağmen, uluslararası barış, güvenlik ve refah hala belirsizdir. Pek çok belirsizliği ile küreselleşmenin mevcut aşaması, dünyadaki tüm toplumların ihtiyaçlarını adil bir şekilde karşılayabilmek için uluslararası sistemi daha etkili, işbirliğine dayalı ve temsili yansıtan bir hale getirme ihtiyacını ön plana çıkarmıştır. Uluslararası sistem, evrensel değerleri teşvik etmeye devam ederken tüm ülkelerin güvenliğine ve refahına katkıda bulunmalıdır. Bölgesel kuruluşlar, çok ihtiyaç duyulan bu küresel çabanın desteklenmesinde önemli rol oynayabilirler. Bu anlayışla, mevcut belge, bölgesel düzeydeki gerçek ihtiyaçlardan kaynaklanan ve aynı zamanda küresel dinamiklerin farkındalığına dayanan bir vizyon ortaya koymaktadır.

2009 yılındaki kuruluşundan bu yana, kısaca Türk Konseyi olarak bilinen Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi, gücünü halklarımızın dil, kültür ve ortak geçmişindeki ortaklıklardan almıştır. Bu, bölgesel bir Teşkilata dönüşmek üzere Üye Devletler arasında işbirliğinin kademeli olarak kurumsallaşması için elverişli bir temel sağlamıştır. Türk Konseyi'nin yöneldiği istikamet, artık yeni ismine, Türk Devletleri Teşkilatı, tam olarak yansıtılmaktadır. Son birkaç yılda, Türk Konseyi, çeşitli alanlarda işbirliğine dayalı çalışmalarını genişletmeye ve derinleştirmeye başlamıştı. Bağımsız ve egemen Üye Devletlerin siyasi iradesine dayanan Teşkilat, artık üyelerinin ihtiyaçları doğrultusunda, daha fazla karşılıklı destek ve dayanışma yaratmayı vaat eden işbirliği için, etkisi giderek artan bir platformu temsil etmektedir. Devam eden bu sürecin ileriye dönük, gerçekçi bir vizyonla desteklenmesi gerekmektedir.

Türk Dünyası 2040 Vizyonu üyelerinin zamanımızın zorluklarını bireysel ve toplu olarak karşılama kapasitesini desteklemek için böyle bir çerçeve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Mevcut işbirliği ruhundan, her Üye Devletin kendi toplumlarının siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel standartlarını yükseltme temel amacına hizmet etmek için faydalanılacaktır. İşbirliği mekanizmaları ve ortak projeler, deneyimlerin bir araya getirilmesi ve gerektiğinde maddi ve entelektüel kaynakların sunulması yoluyla Teşkilat, artan işbirliği ve dayanışma için sağlam ve şeffaf bir platform sağlayacaktır. Küresel ve bölgesel jeopolitik gerçeklerin bilincinde olan Teşkilat, bölgesel ve uluslararası barış, istikrar ve refahın elde edilmesi için yapıcı bir şekilde işbirliğinde bulunmaya istekli tüm ortakları dahil etmeye hazır, olumlu ve giderek daha yetenekli bir grup olarak işlev görmeye çalışacaktır. Bu süreçte Teşkilat, uluslararası hukuku ve

uluslararası alanda öngörülebilir bir durumu desteklemeyi amaçlayan çok taraflı işbirliği kültürünü destekleyecektir.

Türk işbirliği, Üye Devletler için hem stratejik hem de politik olarak katma değer sağlamaktadır. Stratejik katma değer, özellikle farklı ortak kalkınma projeleri için fırsatlar sunmasından ve Üye Devletler ile vatandaşlarını birbirine yakınlaştırmassından kaynaklanmaktadır. Siyasi açıdan ise Türk işbirliği, Üye Devletlerin karşılaştığı bölgesel ve küresel zorlukların işbirliği ruhuyla ele alınmasına katkıda bulunmasından ileri gelmektedir. Teşkilat, uygun görülen yerlerde ulusal kapasiteleri uyumlu hale getirerek, bunu daha etkin bir şekilde başarmak için önemli bir araç olarak hizmet etmeye devam edecektir.

Bu bağlamda, *Türk Dünyası 2040 Vizyonu*, Üye Devletlerin, halklarının ihtiyaç ve isteklerine hizmet etmek için idari kapasitelerini daha da geliştirmeleri adına **bireysel ve ortak eylemi yönlendirecektir**. Dört ana ilkeye dayanan *Vizyon*, her Üye Devleti halihazırda mevcut uluslararası taahhütlerine hâle getirmeksizin, ulusal temelde ve bir grup olarak daha güçlü kılmayı vaat eden stratejik bir yaklaşım sağlamaktadır. Teşkilatın inşa etmeyi amaçladığı işbirliği, gelişme ve dayanışma alanı, Üye Devletler arasındaki kardeşlik bağıyla kurulan karşılıklı çıkarlar, güven ve saygıya dayanmayı hedeflemektedir. Daha geniş hedefleri göz önüne alındığında, diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla olumlu etkileşim Teşkilat için kilit bir eylem planı olacaktır.

Bu anlayışla, Türk Devletleri Teşkilatı Devlet Başkanları olarak Biz,

Türk Devletleri Teşkilatı'nın tarihi bağlara, ortak dile, kültüre ve geleneklere dayalı olarak kuruluşundan bu yana Türk Devletleri ve halkları arasındaki işbirliğini ve dayanışmayı geliştirme konusundaki başarılarını övgüyle karşılayarak;

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyinin Kurulmasına İlişkin Nahçıvan Anlaşması (bundan böyle Nahçıvan Anlaşması olarak anılacaktır) ve Türk Devletleri Teşkilatı Zirve Bildirileri, diğer Türk İşbirliği Kuruluşları ile yakın koordinasyon içinde devam eden kurumsallaşmış işbirliğini derinleştirmeyi hedefleyerek;

Birleşmiş Milletler Şartı'nın amaç ve ilkelerine ve egemen eşitlik, toprak bütünlüğü ve uluslararası alanda kabul edilmiş devlet sınırlarının dokunulmazlığı da dahil olmak üzere uluslararası hukukun evrensel olarak tanınan diğer ilke ve normlarına bağlılığımızı yeniden teyit ederek;

Türk Devletleri Teşkilatı içerisinde eşitlik, karşılıklı güven ve ortak faydaya dayalı olarak, çok katmanlı, sistemli ve yapılandırılmış çok taraflı işbirliğinin Devletlerimiz, halkımız ve diğerleri için olumlu sonuçlar vermeye devam edeceğine kuvvetle inanarak;

Bölgesel ve uluslararası barış, güvenlik ve istikrarın korunması için devletler arasında iyi komşuluk ve dostane ilişkiler kurmanın ve işbirliğini güçlendirmenin önemini yineleyerek;

Dayanıklı toplumlar inşa etme ve sürdürmede iyi yönetim, çoğulculuk, kapsayıcılık, hesap verebilirlik ve şeffaflığın önemini kabul ederek;

Dünya çapında kalkınma, barış, istikrar ve refahın artırılması için bölgesel ve uluslararası kuruluşlar ve ortaklarla işbirliğinin sağlanmasının önemini vurgulayarak;

Uluslararası sistemin reform ve etkin işleyişini sağlamak için yeterli mekanizmalarla kapsamlı ve kapsayıcı bir küresel yönetim yaklaşımının geliştirilmesine katkıda bulunma gerekliliğinin altını çizerek;

Çeşitli türden mevcut ve ortaya çıkan küresel zorluklara karşı hazırlıklı olmanın ve ortak eylemde bulunmanın gerekliliğinin altını çizerek;

BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin başarısına olan bağlılığımızı yineleyerek,

Türk Devletlerinin vatandaşları arasında Türk işbirliğine aktif katılımları ve ortak geleceklerini oluşturmak için halklararası etkileşimi ve işbirliğini güçlendirmek amacıyla;

Türk Devletleri Teşkilatı'nın sorumlu ve duyarlı bir bölgesel aktör olarak yükselen rolünü destekleyerek;

Türk Devletleri Teşkilatı'nın kapılarını Üye Devletler ile diğer bölgesel ve uluslararası aktörler arasında ortak çıkarları olan yeni ve yenilikçi işbirliği alanlarına açık tutarak;

Önümüzdeki yirmi yılda Türk Devletleri Teşkilatı'nın önceliklerinin, gelişiminin ve gidişatının bir sonraki aşamasına rehberlik etmek için aşağıdaki hususlara daimi bağlılığımızı beyan ederiz:

- Türk Devletleri Teşkilatı'nın ortak çıkar konularında Üye Devletler arasında düzenli diyalog, istişareler ve işbirliğinin temel çok taraflı platformu olarak rolünün güçlendirilmesi;
- Üye Devletler halklarını birbirine yaklaştırmada ve başkalarıyla etkileşimde bulunma konusunda ortak Türk kimliğinin kültürel zenginlik kaynağı olarak teşvik edilmesi,
- Üye Devletler ve halklarının işbirliğine dayalı sinerjisinin, küresel ortak malların geliştirilmesine ve korunmasına katkıda bulunmak ve yeterli işbirliği mekanizmaları ile daha temsili ve katılımcı bir uluslararası düzen oluşturmak için kanalize edilmesi,
- Ulusal çıkar niteliği taşıyan hayati mevzuların yanı sıra bölgesel ve küresel konularda siyasi dayanışmayı ve karşılıklı desteği artırmak için hükümetler arası ilişkilerin güçlendirilmesi,
- Yönetişimi güçlendirmek ve toplumlarımızın siyasi, ekonomik ve sosyal standartlarını yükseltmek için Teşkilatın işbirliği platformunun kullanılması,
- Teşkilatın, bölgesinde ve uluslararası alanda barış, istikrar ve güvenliği teşvik etmek amacıyla Üye Devletler arasında istişareler ve koordinasyon için uygun bir platform olarak kullanılması ve aynı amaçla, Teşkilatın bölgesel ve uluslararası paydaşlar ile işbirliği yapma kapasitesinin ve rolünün geliştirilmesi,

- Sosyoekonomik güvencesizliği önlemek, insan onurunu korumak ve Türk Devletlerinde daha müreffeh bir topluluk oluşturmak için Üye Devletlerde ekonomik, sosyal ve kurumsal reformların desteklenmesi,
- Bu yolda ilerlemek adına her Üye Devletin koşullarına saygı gösterirken genel bir ilke olarak demokratik yönetişimin teşvik edilmesi,
- Üye Devletlerin halklarının sosyoekonomik gelişimi ve refahı için insan hakları, hukukun üstünlüğü, kapsayıcı kurumlar, şeffaflık, verimlilik, hesap verebilirlik ve yolsuzlukla mücadele dahil olmak üzere tüm yönleriyle iyi yönetişimin güçlendirilmesi,
- Toplularımızda insan güvenliğinin, kadın erkek eşitliğinin, kadınların ve gençlerin güçlendirilmesinin teşvik edilmesi,
- Düzenli diyalog ve deneyim paylaşımı yoluyla ulusal ekonomik kalkınma politikalarını uyumlu hale getirerek Üye Devletler arasındaki ekonomik işbirliğinin ve etkileşimin derinleştirilmesi,
- Ticaret tamamlayıcılıklarını artırmayı, ticareti kolaylaştırmayı ve ticarete miktar kısıtlamalarını ve tarife dışı engelleri ortadan kaldırmayı amaçlayan politikalar yoluyla Üye Devletler arasındaki ticaret hacminin artırılması,
- Yabancı para bağımlılığını azaltmak ve karşılıklı çıkar temelinde dış finansal yayımlara karşı korunmak için Üye Devletler arasındaki ticarete ulusal para birimlerinin payının artırılması,
- Üye Devletlerin, bölgesel ve küresel ekonomik istikrara katkıda bulunan Doğu ve Batı
 - Kuzey ve Güney ticaret koridorlarını birbirine bağlayan güçlü bir bölgesel ekonomik gruba dönüştürülmesi,
- Sınır geçişleri için gümrük ve transit prosedürlerini kolay ve uyumlu hale getirerek Üye Devletler arasında kesintisiz, entegre, verimli, hızlı ve sürdürülebilir çok modlu bağlantısallığın oluşturulması,
- Taşımacılık operasyonlarını minimum lojistik maliyetlerle hızlandırmak için transit geçişler de dahil olmak üzere Üye Devletlerin taşımacılık sektörlerini liberalleştirilmesi ve Hazar Geçişli Uluslararası Doğu Batı Orta Ulaştırma Koridoru boyunca verimli, istikrarlı, hızlı ve sorunsuz taşımacılığın önündeki fiziksel olmayan engellerin ortadan kaldırılması,
- Üye Devletlerin ortak çıkarları için mevcut ve muhtemel bölgesel ulaşım koridorlarından yararlanılması ve bunların Hazar Geçişli Uluslararası Doğu Batı Orta Ulaştırma Koridoruna entegre edilmesi,
- Bölgeler arası dijital bağlantısallık kurulması, Üye Devletlerde dördüncü Sanayi Devrimi'nin desteklenmesi ve Büyük Veri kullanımı yoluyla küresel bilgi tabanlı ekonomi ile daha iyi entegrasyon sağlanması,

- Dijital, yeşil ve akıllı ekonomilere ve akıllı şehirlere dönüşümü desteklemek için dijital teknolojilerin ve yapay zekanın çeşitli alanlarda kullanılması,
- Uydu teknolojisinde işbirliğinin geliştirilmesi, uzay ajansları ve ilgili kurumlar arasındaki ortaklıkların teşvik edilmesi, ulusal uzay politikalarının birleştirilmesi ve bilimsel ve endüstriyel yetenekleri karşılıklı olarak kullanarak barışçıl uzay teknolojisi kapasitelerinin artırılması,
- Politikaların koordinasyonu yoluyla enerji alanında Üye Devletler arasında stratejik ortaklık kurulması,
- Üye Devletler arasındaki enerji işbirliğinin saf bir tedarikçi-tüketici ilişkisinden, enerji çeşitliliği ve temiz/yeşil enerjiye vurgu yaparak enerji güvenliğini ve verimliliğini destekleyen daha ileri teknoloji tabanlı işbirliğine kaydırılması,
- Üye Devletlerin artan elektrik talebini karşılamak için entegre şebeke sistemi aracılığıyla verimli sınır ötesi elektrik ara bağlantılarının kurulması,
- Türk Devletleri Teşkilatı'nın yeni ortak turizm projeleri yoluyla, Üye Devletlerin zengin kültürel ve tarihi mirasının yanı sıra doğal cazibe merkezlerinden daha iyi yararlanmak için bölgenin bir turizm merkezine dönüştürülmesi ve turizm potansiyellerinden tam olarak yararlanmak için antik İpek Yolu boyunca turizm destinasyonlarının çeşitlendirilmesi,
- Üye Devletlerde hizmetlerin ve turistik ürünlerin kalitesinin artırılması amacıyla turizm altyapı, üst yapı ve hizmet sektörüne yapılan yatırımların desteklenmesi,
- Üye Devletler arasında sağlık işbirliğinin öncelikli bir gündem maddesi olarak sürdürülmesi için, evrensel sağlık sigortası, kaliteli temel sağlık hizmetlerine erişimin yanı sıra herkes için güvenli, etkili, kaliteli, uygun fiyatlı temel ilaçlara ve aşılarla ulaşılması,
- Ulusal, bölgesel ve küresel sağlık krizlerine çeşitli ortak eylem ve programlar aracılığıyla yanıt verilmesi için, Türk Devletleri Teşkilatı'nın çatısı altında sağlıkta işbirliği mekanizmalarının güçlendirilmesi,
- Üye Devletlerin politikalarını küresel sağlık vizyonu ve hedefleriyle uyumlu hale getirmek için DSÖ gibi uluslararası kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesi,
- Üye Devletlerin ekonomik büyümesinin hem sürdürülebilir hem de çevre dostu olmasını sağlamak için ilgili tüm alanlarda çevre konularının düzenlenmesi,
- Türk Devletleri Teşkilatı bölgesinde, sürdürülebilir tarım, kendi kendine yeterlilik ve gıda güvenliğinin sağlanması,
- Çevre dostu, sürdürülebilir ve organik tarıma vurgu yaparak kapasite geliştirilmesi ve teknoloji transferi programları ve ortaklıklar yoluyla tarımsal işbirliğinin geliştirilmesi,

- Tarım sektöründe uluslararası kuruluşlarla etkin işbirliğinin teşvik edilmesi,
- Türk Kültürünün, değerlerinin, geleneklerinin, sanatının ve mirasının, Türk İşbirliği Teşkilatları'nın ilgili uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde ortak çabalarıyla dünya çapında tanıtılması,
- Ulusal kültür, eğitim ve gençlik politikalarının daha fazla uyumlaştırılmasının sağlanması,
- Üye Devletlerde daha iyi iletişim sağlamak için alfabe ve terminolojide birliğin sağlanması adına kapasite oluşturulması,
- Türk Devletleri Teşkilatı bölgesinin, akademik ve bilimsel araştırma, öğrenme ve yenilik merkezi haline getirilmesi.
- Üye ve Gözlemci Devletler arasında bilimsel ve teknolojik işbirliğinin geliştirilmesine yönelik ortak araştırma ve projeleri desteklemek için bir finansman mekanizması oluşturulması.
- Türk Dünyası'nda birlik, beraberlik ve dayanışma bilincine sahip bir nesil yetiştirmek amacıyla gençlik hareketliliği, değişimi ve eğitimi konularında ortak projelerle gençlik işbirliğini, kapsamlı bölge içi işbirliğinin vazgeçilmez bir unsuru haline getirilmesi,
- Gençliği radikalleşme ve şiddet içeren aşırıçılık tehdidinden korumak için ortak çabaların yoğunlaştırılması,
- Diaspora toplulukların güçlendirilmesi ve kimliklerini korumak için geldikleri ülkeler ile aralarında köprüler kurulması ve Türk Dünyası ile ilgili konularda birlik içinde hareket edilmesi,
- Türk diaspora topluluklarının ikamet ettikleri ülkelerin sosyal, politik, ekonomik ve kültürel yaşamına aktif katılımını, iştirakini ve entegrasyonunu sağlamak için ortak çabaların artırılması,
- Türk Diasporası Forumlarının dünyanın dört bir yanından daha geniş bir katılımıla dönüşümlü olarak düzenlenen bir şemsiye platforma dönüştürülmesi,
- TV, haber ajansları ve medya kuruluşları arasında kurumsallaşmış işbirliği yoluyla ortak bir Türk Enformasyon ve Medya Alanı oluşturulması ve dezenformasyon ve bilgi kirliliği ile mücadele girişimlerine katılması,
- Türk işbirliğini güçlendirmek ve olumlu sonuçlarını bölgeye yansıtmak için Türk İşbirliği Kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğinin kolaylaştırılması ve desteklenmesi,

- Kamu diplomasisi programları ve faaliyetleri yoluyla ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde sorumlu ve işbirlikçi bir bölgesel aktör olarak Türk Devletleri Teşkilatı'nın rolünün ve faaliyetlerinin güçlendirilmesi,
- Küresel yönetime katkıda bulunmak için ortak çıkarları paylaşan uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesi,
- Türk Devletleri Teşkilatı'nın BM, BM organları ve ihtisas kuruluşları ile bölgesel ve küresel sahiplenme gereklerine dayanan ilgili diğer uluslararası kuruluşlarla işbirliği yaparak küresel işbirliği gündemine ayak uydurulması,
- BM reformunun gerekliliği konusunda birlikte çalışılması,
- Uluslararası alanda kabul görmüş kalkınma hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunmak için Üye Devletler arasında yakın işbirliği sağlanması,
- Dünya genelinde gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkelerin acil ihtiyaçlarına cevap vermek için ortak kalkınma ve yardım program ve projelerinin uygulanması,
- Teşkilatın etki alanında ve dünya genelinde doğal afetlerin önlenmesi ve bunlara yanıt verilmesine yönelik program ve projeler geliştirilmesi ve afetten etkilenen bölgelerde afet yardımı için ortaya koyulan ortak girişim ve eylemlerin koordine edilmesi,
- Göç ve yerinden edilem konularında Üye Devletin ilgili makamları arasında etkin koordinasyon ve işbirliğinin teşvik edilmesi.

Bu amaçla, biz Türk Devletleri Teşkilatı bünyesindeki Devlet Başkanları olarak, ilgili kurumlarımıza aşağıdaki hususların gerçekleştirilmesi talimatını vermeyi kararlaştırdık:

1. Siyasi ve Güvenlik İşbirliği

- Siyasi İşbirliği

Üye Devletler arasında müşterek menfaat alanına giren uluslararası ve bölgesel dış politika konularında çok taraflı siyasi istişarelere yönelik düzenli mekanizmayı güçlendirme,

Türk Devletleri Teşkilatı'nın hedeflerine ulaşmak için ulusal kurumlar ve diğer paydaşlar arasındaki sinerjiyi artırma ve Türk işbirliğini geliştirecek kapasiteyi güçlendirme,

İyi yönetim ve kamu hizmeti sağlamada kamu kuruluşlarının mesleki becerilerinin geliştirilmesi ve Üye Devletlerde hukukun üstünlüğünün, yargı sistemlerinin, yasal altyapının ve kurumsal kapasitelerin güçlendirilmesine ilişkin olarak, ilgili ortakların katılımı ile Üye Devletler arasındaki bölgesel programları destekleme,

Kültürel, akademik ve parlamenter alanlarda işbirliğini ilerletmek için TÜRKSOY, Türk Akademisi, Türk Kültür ve Miras Vakfı ve TÜRKPA gibi Türk işbirliği kuruluşları ile etkin işbirliği ve koordinasyonu sağlama,

Visegrad Grubu da dâhil olmak üzere, Avrupa kurumlarıyla çok katmanlı işbirliğinin geliştirilmesi için merkez olarak Budapeşte'deki Türk Devletleri Teşkilatı Temsilciliğini güçlendirme,

Türk Devletleri Teşkilatı gündemi ile BM ve BM fon ve programları, UNDP, UNOSSC, UNAOC, UNWTO, UNESCO, WHO, UNECE, UNFPA ve UNEP gibi uzman kurum ve bağlı girişimler de dâhil olmak üzere önde gelen uluslararası kuruluşların gündemleri arasında tutarlılığı sağlama,

Küresel yönetişime katkıda bulunmak için ortak hedefleri paylaşan uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla somut ortak projeler yürütme,

- **Güvenlik İşbirliği**

Radikalleşme, şiddet içeren aşırılık, İslamofobi, yabancı düşmanlığı ve terörizm tehditleriyle mücadele etmek ve sınır güvenliğini sağlamak için Üye Devletler arasında işbirliği ve bilgi paylaşımı amacıyla bir ağ oluşturma,

Yasa dışı uyuşturucu ticareti, düzensiz göç, insan kaçakçılığı, yasadışı silah ticareti, organ kaçakçılığı, ekonomik, mali ve siber suçlar dâhil olmak üzere, ulus ötesi organize suçlarla mücadele için kolluk kuvvetleri arasında etkin işbirliği ve koordinasyonu sağlama,

İnsani yardım, eğitim ve sağlık hizmetleri de dâhil olmak üzere, daha iyi planlanmış müdahaleler gerçekleştirmek adına göç konularında çok taraflı iletişim kanalları ve işbirliği kurma,

2. Ekonomik ve Sektörel İşbirliği

- **Ekonomik İşbirliği**

Üye Devletler arasında emtia, sermaye, hizmet, teknoloji ve insanların serbest dolaşımının sağlanmasına yönelik çalışma,

Gelecek dijital çevre gerekliliklerini karşılayacak program ve stratejiler geliştirme,

Gelişen dijital teknolojilere odaklanarak direnci artırmak için ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesine öncelik verme,

Farklı sektörlerde daha fazla üretim kapasitesi sağlamak için gelecekteki bilgi ekonomisini inşa etmek, fırsatlar üretmek ve altyapıyı geliştirmek adına işbirliği yapma,

Üye Devletler arasında düzenli diyalog ve kapasite geliştirme programlarının yürütülmesi yoluyla ulusal ekonomik kalkınma politikalarında deneyimlerin ve en iyi uygulamaların paylaşılmasını sağlama,

Özel sektörü desteklemek, ekonomik büyüme ve sosyoekonomik kalkınmayı teşvik etmek için ilgili finansal ve yatırım araçlarını geliştirme,

Uluslararası fon ve ağları harekete geçirme ve bunları büyük ölçekli ortak altyapı projelerinin finansmanında işbirliği içinde kullanma,

Makroekonomik ve finansal istikrarı korurken sürdürülebilir, yeşil, yenilikçi, akıllı ve kapsayıcı ekonomik büyüme politikaları geliştirme,

Yeni başlayan girişimlerin ve yenilikçi girişimciliğin geliştirilmesine elverişli bir ortam geliştirme ve Üye Devletler arasındaki inkübatör ağını genişletme,

Artan miktarda doğrudan yabancı yatırım (DYY) girişlerine elverişli şeffaf ve öngörülebilir bir yatırım ortamı sağlama,

Bölge içi yatırımları teşvik etmek için çeşitli ekonomik bölgeler arasındaki işbirliğini güçlendirme,

Endüstriyel yapıları uyumlu hale getirme ve Üye Devletler arasında ürün pazarlarının entegrasyonunu sağlama,

Üye Devletlerin iş çevreleri arasında verimli etkileşimi teşvik eden sürdürülebilir ve yenilikçi kurumsal yapılar geliştirme,

Üye Devletlerin iş ortamını iyileştirmek adına kamu ve özel sektördeki aktörler arasındaki diyalogu teşvik etme ve ortak altyapı ve yatırım projelerinin gerçekleştirilmesi için kamu-özel ortaklıklarının (PPP) en iyi uygulamalarının karşılıklı değişimini sağlama,

Beceri geliştirme yoluyla istihdamın artırılması, işgücü piyasası idaresinin geliştirilmesi ve profesyonellerin bölge içi işgücü hareketliliğinin artırılması için koordineli bölgesel yaklaşımı güçlendirme,

OECD tarafından hazırlanan Ticareti Kolaylaştırma Göstergeleri (TFI) açısından daha iyi bir performans elde etme ve üçüncü piyasaya girişi kolaylaştırmak adına Üye Devletlerin şirketleri arasında stratejik ortaklık kurma,

Ulusal KOBİ'lere, mikro üreticilere ve girişimlere yeni pazar fırsatları sunma, bölgesel ve küresel üretim zincirleriyle birleşerek farklı pazarlara ulaşmaları için özel şirketleri üretimzincirlerinin/üretimlerinin bir kısmını bir Üye Devletten diğerine taşımaya teşvik etme,

Küresel arenada rekabet gücünü korurken, daha yeşil ve dijital çözümlere yatırım yaparak geleneksel ve yeni endüstrileri dönüştürme,

Uzmanlık, inovasyon ve teknolojinin karşılıklı aktarımı yoluyla katma değerli ürünlerin hacmini artırma,

Kendi ülkelerinde iş kurmak isteyen diaspora üyelerine destek programları geliştirme,

Genç ve kadın girişimcileri farklı finansal araçlar aracılığıyla imtiyazlı şartlarda destekleme,

İşle alakalı konulara yönelik uyuşmazlık çözüm mekanizmaları kurmaya yönelik çalışmaları takip etme,

- Nakliye ve Gümrük

Hazar Geçişli Uluslararası Doğu-Batı Orta Koridorunu Doğu ile Batı arasındaki en kısa ve en güvenli ulaşım bağlantısı haline getirme ve Üye Devletleri bu Koridor üzerinden bölgesel ve küresel tedarik ve üretim zincirlerine dahil etme,

Üye Devletlerin sınır geçişi için gümrük ve transit prosedürlerini sadeleştirme ve uyumlu hale getirme,

Üye Devletler arasında iyi gelişmiş ve birbirine bağlı sert ve yumuşak taşımacılık altyapı projeleriyle bölge içi bağlantısalılığı sağlamaya yönelik yatırımları artırma,

Hazar Geçişli Uluslararası Doğu-Batı Orta Koridoru için taşımacılık politikalarını ve yük ile ilgili teknik standartları uyumlu hale getirme,

Üye Devletler tarafından ulaştırma alanındaki uluslararası sözleşmelerin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak için yakın işbirliği yürütme,

Çevre dostu ulaşım yöntemlerini ve daha çevre dostu ulaşım teknolojilerini mümkün kılmaya yönelik yenilikçi politikaları teşvik etme,

Havayolu operasyonları için idari prosedürleri kolaylaştırma,

Üye Devletlerin talepleri doğrultusunda uçuş sayısını artırma ve Üye Devletler arasındaki hava taşımacılığı bağlantılarının çeşitlendirilmesine katkıda bulunma,

Üye Devletler arasında ulaşım ağlarının dijitalleştirilmesini teşvik etme,

Çeşitli uluslararası ekonomi platformlarında Zengezur Koridor'unun ortaklaşa tanıtımını yapma.

- Bilgi ve İletişim Teknolojileri

Düzenleyiciler, kamu ve özel operatörler ve Üye Devletlerin ilgili diğer paydaşları arasındaki işbirliğini artırarak BİT (Bilgi İletişim Teknolojileri) alanındaki politika ve yönetmelikleri uyumlu hale getirme,

Ticaret, ulaşım, sağlık ve eğitime öncelik verilerek e-devlet ve e-hizmetler alanında ortak program ve projeler geliştirme,

Yayın hizmetleri, mobil, uydu teknolojileri, fiber optik dâhil olmak üzere BİT hizmetleri ve altyapı geliştirme konusundaki ortaklıkları artırma ve ortak işbirliği platformları ve ağları kurarak bölgesel bir teknolojik ekosistem oluşturarak Üye Devletlerin ortak BİT potansiyelini geliştirme,

Dijital konularda tecrübe ve bilgi paylaşımı için teknoparklar ve bilişim parkları gibi önde gelen araştırma ve geliştirme merkezlerini bir araya getirme,

Uluslararası siber güvenlik merkezleriyle yakın işbirliği içinde ortak bir platform oluşturarak bölgesel güvenlik sorunlarına müdahale etmek için siber güvenlik alanındaki işbirliğini geliştirme,

Uzay teknolojilerinin sosyal-ekonomik hayatın her alanında etkin kullanımı yoluyla dijital bağlantısallık ve iletişimi sağlama, ulusal uzay politikalarını uyumlu hale getirme, bilgi, tecrübe ve uzmanlık paylaşımı ve kapasite geliştirme programları dâhil olmak üzere ortak program ve projelerle Üye Devletler arasında sonuç odaklı işbirliği kurma,

Ortak uzay altyapılarını, yenilikçi uzay teknolojisi araçlarını kullanmak amacıyla Üye Devletler arasında işbirliği mekanizması oluşturma ve kaynak yönetimi, afet riskinin azaltılması ve sürdürülebilir kalkınma için alan tabanlı verileri paylaşma,

Üniversiteler ve uzay merkezleri de dahil olmak üzere, Üye Devletlerin ilgili makamları arasında ortak araştırma ve çalışmanın yanı sıra uzay çalışmaları alanında bilimsel işbirliğini teşvik etme,

- **Enerji**

Üye Devletlere güvenli, sürdürülebilir, rekabetçi ve uygun fiyatlı enerji sağlamak amacıyla politikaların koordinasyonu, enerji ticaretinin teşviki, yatırımlar, enerji ürünlerinin üretimine katılma, araştırma ve teknolojik işbirliği yoluyla Üye Devletler arasında enerji alanında stratejik ortaklık kurma,

Avrupa ve küresel enerji güvenliğine katkıda bulunmanın yanı sıra Üye Devletlerin talebini karşılamak ve onlara alternatif güzergah sağlamak amacıyla bölgede Bakü-Tiflis-Ceyhan, Bakü-Tiflis-Erzurum, Güney Gaz Koridoru ve bileşenleri TANAP ve TAP gibi stratejik enerji altyapı projeleri geliştirme,

Özellikle güneş, biyoenerji, rüzgar, nükleer gibi yenilenebilir enerji alanlarında ortak yatırımlar, bilgi, tecrübe ve uzmanlık alışverişi yoluyla enerji çeşitlendirmesi ve temiz/yeşil enerji için Üye Devletler arasında işbirliğini sağlama,

Maliyeti düşürmek, modern enerji teknolojilerinin kullanımını artırmak ve petrokimya ürünlerinin ortak üretim ve dağıtımını sağlamak amacıyla araştırma ve inovasyon yapmak üzere hükümetler ve özel sektörler arasında yakın işbirliğini sağlama,

Kentsel ve kırsal bölgelerdeki hane halkı ve topluluklar için uygun fiyatlı temiz/yeşil enerji taşıyıcılarına ve son kullanım hizmetlerine evrensel düzeyde erişim sağlama,

Entegre Türk Enerji Pazarı kurulması yoluyla Üye Devletler arasında enerji işbirliğinin kurumsallaştırılması,

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) ve Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA) ve Enerji Şartı dâhil, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere uluslararası kuruluşlarla yakın işbirliği kurma.

- **Turizm**

Çeşitli yenilikçi turizm programları ve projeleri ile bölgenin eski ve çağdaş kültürel mirasını ortaya çıkarma,

Eko-turizm, mutfak turizmi, macera turizmi, sağlık turizmi, manevi/kutsal turizm vb. alanlarda çeşitli turizm paketleri, kültürel güzergahlar ve turlar geliştirme ve bunları tanıtmaya,

Yatırımları arttırmak, kapasite geliştirme programları düzenlemek, politika ve düzenlemeleri uyumlu hale getirmek ve turizm sektöründe ortak standartlara ulaşmak amacıyla Üye Devletlerin ilgili kamu ve özel kurumları arasında bir işbirliği ağı kurma,

Türk Dünyası'nın önde gelen turistik şehirleri arasında, işbirliğini arttırmak ve birbirleri arasında deneyim paylaşımını sağlamak için, ittifak kurma,

Üye Devletleri ziyaret eden turistler için fiyatları makul hale getirmek üzere gerekli politikaları, düzenlemeleri ve teşvikleri arttırma,

Üye Devletleri ulusal mevzuatlarına uygun olarak seçili üçüncü tarafların vatandaşları için turizm ve vize kolaylığının artırılması amaçlarıyla ortak bir pozisyon geliştirilmesi,

- **Sağlık**

Bilgi ve en iyi uygulamaların değişimi, ortak kapasite geliştirme ve eğitim programları ve sağlık çalışanlarının hareketliliği yoluyla sağlık sektöründeki insan kaynakları ve kurumsal kapasiteleri güçlendirme,

Üye Devletler arasında sağlık altyapısı, iletişim ve sağlık bilgi sistemlerinin daha iyi geliştirilmesi için ulusal politika ve mevzuatları uyumlu hale getirme,

Üye Devletlerde sağlık sektörü, altyapı ve hizmetleri geliştirmek ve modernize etmek için ortak yatırımları, kamu-özel ortaklık modellerini ve yenilikçi finansmanı teşvik etme,

Pandemiler ve diğer bulaşıcı hastalıkları da kapsayan ulus ötesi sağlık tehditlerinin önlenmesi, tespiti ve bunlara yanıt verilmesi için acil durum hazırlığı sağlamak üzere ulusal sağlık sistemlerinin kapasitelerini teşkil etme ve direnç oluşturma,

Halihazırdaki ve gelecekteki sınamalar için önleme, teşhis, tedavi yöntemleri, aşılar ve diğer ilaçları geliştirmek amacıyla sağlık kurumları ve üniversiteler arasında ortak bilimsel işbirliğini, araştırma ve geliştirme programlarını güçlendirme,

Bölgede ve ötesinde tıbbi malzeme, ekipman ve hizmet ticaretini kolaylaştırma,

- Çevre

Üye Devletlerin ulusal ve ortak politikalarında çevrenin korunmasına öncelik verme ve bu küresel sınama karşısında toplumsal farkındalığı artırmak için gerekli önlemleri alma,

Türk Konseyi Sivil Koruma Mekanizması'nın kurulması yoluyla doğal ve insan kaynaklı afetleri önleme, müdahale etmek ve bunların etkilerini azaltmak ve iyileşmesine katkıda bulunmak için ortak önlemler alma,

Enerji sektöründen, konutlarda ısınma, endüstriyel komplekslerden, karayolu trafiğinden, atıkların yakılmasından ve diğer toksik maddelerden kaynaklanan kontrolsüz kirliliği önleyerek bioçeşitliliği koruma,

Çevre yararına yeşil dijital teknolojilerin kullanımını hızlandırma ve düşük emisyonlu enerji ağlarını hızlandıran, hassas tarımı sağlayan, kirliliği azaltan, biyolojik çeşitlilik kaybıyla mücadele eden ve kaynak verimliliğini optimize eden yeşil dijital çözümlerin kullanımını artırma,

Toplumsal, iklim ve çevre ile ilgili sınamaların üstesinden gelmede ve sürdürülebilir bir şekilde daha sağlıklı, daha zengin toplumlara katkıda bulunmakta verilerin gücünü kullanma,

Kaynak ve enerji tüketimini azaltan, kirliliği ve emisyonları en aza indiren ve şehirlerin daha yeşil, kapsayıcı, güvenli ve mukavim olmasına yardım eden kentsel politikalar uygularken, yüksek teknoloji altyapısına ve akıllı teknolojiye yaygın erişime dayalı kentsel gelişmeyi teşvik etme,

Üye Devletlerin iklim gündeminin uygulanmasında çevre dostu finansman araçlarının kullanılması, yeşil teknolojilerin aktarılması,

Özellikle sanayi, tarım, enerji, ulaşım ve yenilenebilir enerji kaynakları olmak üzere, düşük karbonlu kalkınma uygulamaları alanında yaygın uluslararası paylaşım ve çeşitli en iyi teknolojileri geliştirme,

- Tarım

Sürdürülebilir tarımsal kalkınmayı sağlamak için kamu ve özel kurumları, akademisyenleri, sivil toplum kuruluşlarını, araştırma kurumlarını, çiftçi derneklerini harekete geçirme,

Doğal içerikli işlenmiş ürünler kullanarak gıda üretmek için tarımsal bir yöntem olarak organik tarımın geliştirilmesi ve sıkı bir kontrol ve güçlendirme sistemini sürdürme,

Sürdürülebilir kırsal kalkınma programlarını ve politikalarını uyumlu hale getirme, modern uygulamaları ve yenilikçi teknolojileri teşvik etme ve tarımsal kümelenmeler, çiftçiler ve tarımsal işletmeler arasında ortaklıklar kurarak tarım sektöründeki üretken bağlantıları teşvik etme,

FAO (BM Gıda ve Tarım Örgütü), IFAD (Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu) ve IOFS (İslam Gıda Güvenliği Teşkilatı) ve UNDP (BM Kalkınma Programı) gibi ilgili uluslararası kuruluşlarla etkin işbirliği kurma,

3. Halklararası İşbirliği

- *Kültür*

Türk toplumları arasındaki ortak noktaları daha fazla keşfetmek ve beraberlik duygusunu zenginleştirmek için Üye Devletlerin ilgili kurumları tarafından ortak sosyal, kültürel ve eğitsel faaliyetler geliştirmek,

Türk Dünyasının kültürel mirasının ortak bir listesini hazırlama, bu kültürel mirası koruma ve Türk Dünyasının kültürel mirasının geldiği ülkelere geri gönderilmesi için ortak eylemde bulunma,

UNESCO'nun İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesine aday gösterilmesi için Üye Devletlerin ilgili kurumları ve Türk İşbirliği Kuruluşları arasında güçlü bir koordinasyon ve işbirliği sağlama,

En önde gelen bilim adamlarının, şairlerin, düşünürlerin ve sanatçıların ortak Türk mirasını geliştirme ve Üye Devletlerin geleneklerini, göreneklerini, folklorunu ve Türk dünyasının kültürlerarası diyalogdaki rolünü besleme,

Halklarımızı bir araya getirmek için her yıl ortak film festivalleri ve müzik ile sanat etkinliklerinin yanı sıra, diğer benzer kültürel aktiviteler düzenleme,

- *Eğitim ve Bilim*

Üye Devletler arasında yüksek öğretim alanında daha iyi işbirliği için müfredat ve kredi sistemini uyumlu hale getirme ve Üye Devletlerde diplomaların ve akademik niteliklerin tanınmasında işbirliği teşvik etme,

Yenilikçi öğrenme yöntemlerinden, eleştirel düşünceden ve teknolojinin pratik kullanımından faydalanarak Üye Devletlerdeki eğitim sistemlerinin uluslararası standartları uyarınca daha da geliştirilmesinde katkı sağlama,

Ortak Türk tarihi, kültürü, dili, edebiyatı ve coğrafyası ile ilgili bilimsel ve analitik araştırmaları yoğunlaştırma ve Üye Devletlerdeki okul müfredatlarında bu konulara ilişkin olarak yer alan seçmeli dersleri destekleme,

Orhun Süreci Değişim Programı aracılığıyla Türk Yükseköğretim Alanı'nı tamamıyla işlevsel hale getirme ve Türk Üniversiteleri Birliği'ni (TÜRKÜNİB) öncü işbirliği mekanizması haline getirme,

Eşleştirme programları dahil olmak üzere ortak politikalar ve araçlar vasıtasıyla öğrencilerin, araştırmacıların ve akademisyenlerin hareketliliğini artırma,

Genç öğrencilerin ilgisini daha fazla çekmek için, ortak Türk tarihi, coğrafyası, edebiyatı, değerleri, kültürü ve gelenekleri üzerine yaratıcı ve modern tekniklerle eğitici videolar hazırlama,

Akademisyenler, araştırmacılar ve öğrenciler için ulaşılabilir bilimsel yayın verileri geliştirme ve Üye Devletlerin bilimsel dergileri için ortak bir uluslararası dizin oluşturma,

Girişimcilik ve mesleki eğitim konularında en iyi uygulamaları paylaşma ve bu doğrultuda bilgi ve becerilerin artırılmasına yönelik ortak projelerin gerçekleştirilmesine yönelik fırsatları araştırma,

Ortak temel, pratik, yenilikçi ve başlangıç projelerinin hayata geçirilmesini destekleme,

Ortak yenilikçi ekosistem geliştirme, Üye Devletler arasında teknoloji transferini destekleme ve bilimsel sonuçların ticarileştirilmesini teşvik etme, (Kabul edildi)

Uluslararası belgelere uygun olarak etkin fikri mülkiyetin korumasını ortaklaşa teşvik etme,

Ortak çevrimiçi açık erişimli bir Türk Dünyası ansiklopedisi oluşturma,

Düşünce kuruluşları arasında işbirliğini hızlandırma ve "Türk Dünyası Düşünce Kuruluşları Ağı" kurma,

- Gençlik ve Spor

Üye Devletlerde gençliğin etkinliğini arttırarak, aralarındaki işbirliğini ve koordinasyonu geliştirmek ve girişimcilik gibi becerilerini artırmak için özel olarak hazırlanmış projeler yürütme,

Türk Dünyası toplumlarını daha da yakınlaştırmak için sporun birleştirici gücünden yararlanmak amacıyla sporun farklı alanlarında çeşitli turnuvalar, şampiyonalar ve etkinlikler düzenleme,

Mevcut Gençlik Platformu'nu, Gençlik STK'larını bir araya getiren bir şemsiye olarak kurumsallaştırma ve işletme, Türk Üniversite Oyunları, Genç Liderler Forumu, Genç

Girişimciler Forumu gibi gençlik ve spor girişimleri, gençlik kampları ve festivallerinin de sürdürülebilirliğini sağlama,

Üye Devletlerin gençlik ve etno-spor platformları ile bu alanlara göre uyarlanmış ilgili bölgesel ve uluslararası girişimler arasında bağlantı oluşturma,

Kırgız Cumhuriyeti'nin başlattığı ve kurduğu Dünya Göçebe Oyunları Organizasyonu'nu kurumsallaştırma ve Türk halklarının tarihi kültürel mirasını tüm dünyaya göstermek amacıyla bir dünya markasına dönüştürme,

- **Diaspora**

Kaynak ülkeleri diasporanın toplumsal hayata ve yatırımlara katılımı için stratejik bir çerçeve geliştirme,

Akademik diasporayı Türk Dünyasındaki yüksek öğretim ve bilim kurumlarına destek olmak için harekete geçirme ve dünya genelindeki diaspora akademisyenleri arasındaki bağları güçlendirme,

Türk diasporası topluluklarının, Türk Devletleri Teşkilatı'nın ilgili proje ve programlarına aktif katılımını sağlama,

- **Enformasyon ve Medya**

Türk işbirliğinin avantajlarını göstermek ve vatandaşları kardeş toplumlar ve diğerleriyle daha yakın etkileşime teşvik etmek için Üye Devletlerin vatandaşları arasında ortak değerler, gelenekler, tarih ve dayanışma konusunda farkındalığı artırmak üzere yükselen ve gelişen medyadan faydalanma,

Üye Devletlerin kamu ve özel medya kuruluşları arasındaki işbirliğini pekiştirme,

Yeni medya ortaklıkları kurma, medya profesyonellerinin hareketliliğini artırma ve medya inovasyonuna ve kaliteli gazeteciliğe uygun bir ortam yaratma,

Daha büyük bir etki yaratmak için işbirliği, inovasyon politikası ve ağ oluşturmak amacıyla, Türk Dünyası genelindeki Ar-Ge enstitüleri ve prodüksiyon şirketlerinde yayıncılar, medya prodüksiyon şirketleri, içerik yaratıcıları, yeni girişimcilerden oluşan bir merkez oluşturma,

Üye Devletlerin ortak özelliklerini, kolektif tarihini ve ortak değerlerini yansıtan film, dizi, belgesel, çizgi film ve ses materyallerinin üretimini destekleme,

- **Sivil Toplum Kuruluşları ile İşbirliği**

Üye Devletler arasındaki diyalogu güçlendirmek maksadıyla sivil toplum kuruluşlarının (STK'lar) ağ kurması ve ortak çalışması için ortam sağlama ve kendi ülkelerinin sosyoekonomik ve siyasi kalkınmalarına aktif katılımlarını sağlama,

Ortak değerleri geliştirmek, diyalogu ve anlayışı teşvik etmek ve bölgedeki halklararası iletişimi artırmak için, sivil toplumları Türk Devletleri Teşkilatı ve TÜRKPA, TÜRKSOY, Türk Akademisi ve Türk Kültür ve Miras Vakfı gibi diğer Türk işbirliği Kuruluşları'nın faaliyetlerine dahil etme,

4. nc Taraflarla işbirliği

- *Uluslararası Kuruluşlarla işbirliği*

Ortak yarar için proje bazlı ve sektörel ortaklıklar geliştirme ve Türk Devletleri Teşkilatı'nın güvenilir bir uluslararası aktör olarak görünürlüğünü ve tesirini artırmak amacıyla uluslararası ve bölgesel kuruluşların yanı sıra üçüncü ülkelerle işbirliğini geliştirme,

BM ve organları, İşlam işbirliği Teşkilatı (İİT), Avrupa Güvenlik ve işbirliği Teşkilatı (AGİT) ve Asya'da işbirliği ve Güven Artırıcı nlemler Konferansı (AİGK) ile kurumsal ilişkileri güçlendirmek ve Avrupa Birliği (AB), Karadeniz Ekonomik işbirliği Teşkilatı (KEİ), Ekonomik işbirliği Teşkilatı (EİT) ve Visegrad Grubu dahil, ilgili bölgesel kuruluşlar ile yeni ortaklık ilişkileri kurma,

2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ni uygulamak ve ye Devletlerde ve dünya genelinde Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşmak için BM uzman kuruluşlarıyla ve diğer ilgili paydaşlarla ortak projeleri hayata geçirme,

ye Devletlerin ortak çıkarlarını, diğer uluslararası kuruluşlar nezdinde korumak için yakın koordinasyon ve ortak faaliyette bulunma

- *İnsani Konularda Yardım ve Kalkınma Alanında işbirliği*

ye Devletlerin kalkınma ihtiyaçlarını karşılamak için bağışçı topluluklarla ilişkiler kurma,

Gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğu önlemek için ye Devletlerin resmi kalkınma yardımını ve kalkınma kredilerini kanalize etmek üzere ortaklaşa harekete geçme

Donör topluluklarıyla düzenli bir diyalog başlatma ve donör yardımında bölgesel bir bakış açısı sağlama, böylece donör müdahalelerini mümkün olduğunca 2040 Vizyonu kapsamında belirlenen ihtiyaçlar ve önceliklerle uyumlu hale getirme,

Küresel Güney ile dayanışmayı artırma ve Güney lkelerinin ve halklarının refahı, ulusal ve kolektif yeterlilikleri ve Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi'nin gerçekleştirilmesi amacıyla Güney-Güney işbirliğine ve üçlü işbirliğine katkıda bulunma,

Teknik veya ekonomik bilgi ve gerekli becerilerin paylaşımına imkan sağlarken, kalkınma ihtiyacı olan ülkeleri çözümlere sahip olan ye Devletlerle ilişkilendirmek için ortak projeler gerçekleştirme.